

Raadsmemo 'Veiligheidsbeeld 2023'

Datum: 19 december 2023

Onderwerp: Veiligheidsbeeld 2023

Ter attentie van: De Raad

Afzender: College van Burgemeester en Wethouders

Portefeuillehouder J. van der Tak

Behandelaar s.vandemaat@barneveld.nl Telefoonnummer 0611329972

Samenvatting

In juli 2023 bent u geïnformeerd over het veiligheidsbeeld in de gemeente Barneveld, over de eerste helft van 2023 (B-3.10 op de lijst ingekomen stukken 05-07-23). In deze memo geven we een beschrijving van het 'veiligheidsbeeld' in onze gemeente van het gehele jaar. Daarnaast geven we een overzicht van de behaalde resultaten van het afgelopen halfjaar. In februari 2024 stelt het College van B&W het uitvoeringsplan vast, behorende bij het Integraal Veiligheidsplan (IVP). In juli 2024 informeren we u over het veiligheidsbeeld 2024.

Inleiding

Het bewaren van de openbare orde en veiligheid is een belangrijke voorwaarde om fijn te kunnen leven, werken en recreëren. Samen met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en veiligheidspartners wordt dagelijks gewerkt aan een veilige gemeente Barneveld. Het werken aan veiligheid is nooit af, we blijven meebewegen met ontwikkelingen die we zien en zoeken samenhang met andere beleidsterreinen. Gezien deze opgave heeft de gemeenteraad in november 2023 besloten extra middelen vrij te maken voor de gemeentelijke inzet in het veiligheidsdomein.

Doel van de memo

De gemeenteraad informeren over het actuele veiligheidsbeeld van de gemeente Barneveld van het afgelopen jaar. Dit veiligheidsbeeld laat door middel van cijfers en duiding de ontwikkelingen van het afgelopen jaar zien op de geprioriteerde thema's. Het is goed om daarbij te realiseren dat deze cijfers een beeld geven van daadwerkelijke activiteiten of genomen maatregelen, maar dat er ook zaken zijn die niet tot maatregelen hebben geleid, omdat de interventies daaraan voorafgaand afdoende waren. Daarnaast willen we de gemeenteraad ook meenemen in de acties die we het afgelopen jaar hebben uitgevoerd. Het delen van successen kan (mogelijk) helpen bij de integrale aanpak van geprioriteerde thema's en draagt ook bij aan bewustwording en meldingsbereidheid.

1. Reguliere werkzaamheden

'Traditionele' criminaliteit

We zien in 2023 een verder dalende trend van 'traditionele criminaliteit'. Het aantal woninginbraken is ten opzichte van een aantal jaar geleden sterk gedaald. In 2019 hadden we nog 117 woninginbraken, in 2023 zijn er 47 woninginbraken geweest. Dit wordt ook herkend in de buurtapps, bijvoorbeeld in De

Vaarst en Vliegersveld. In deze wijk is in oktober 2023 een informatieavond met een ex-inbreker georganiseerd in de Week van de Veiligheid.

Evenementen

We kijken terug op een goed verlopen seizoen, zonder noemenswaardige incidenten. We hebben dit jaar extra ingezet op de vergunningsaanvraag, waarbij de organisator wordt uitgedaagd te blijven nadenken over veiligheid tijdens een evenement. Ook als de opzet van het evenement hetzelfde is als vorig jaar. Verreweg het grootste deel van de evenementen in de gemeente Barneveld wordt georganiseerd door vrijwilligers. Zij zijn niet dagelijks bezig met veiligheid op evenementen en veranderende (landelijke) wet- en regelgeving. Om de organisator daarbij te begeleiden is dit jaar de Handreiking Veiligheidsplan Evenementen opgesteld. VGGM heeft het document als basis gebruikt om ook andere gemeenten in de regio te voorzien van een handreiking. Daarnaast zijn er dit jaar 2 informatieavonden georganiseerd voor evenementorganisatoren, waarbij we een bereik gehaald hebben van 50 organisaties. De organisatoren zijn bijgepraat over wijzigende wetgeving en actuele onderwerpen, zoals het verbod op gebruik van wegwerpplastic en de schaarste van vrijwilligers. De avonden zijn goed ontvangen en er is veel positieve feedback op gegeven.

Handhaving

Door de goede voorbereiding, informatiedeling en duidelijke afspraken over wie wanneer in actie komt, hebben we afgelopen jaar een succesvol seizoen gehad op Zeumeren. Door deze integrale aanpak is voorkomen dat er veel overlast is geweest van met name grote groepen jongeren. Een integrale aanpak hebben we ook toegepast in het centrum van Barneveld. Daarvoor verwijzen we u naar de raadsmemo 'Uitvoering van de motie Handhaven rijverbod Barneveld Centrum. Daarnaast is het afgelopen halfjaar, samen met de politie, extra aandacht geweest voor handhaving van het vrachtwagenverbod in Garderen en waar mogelijk extra gecontroleerd. In de toekomst wordt gezien hoe handhaving verder wordt vormgegeven. Ook zijn we, samen met de Meerwaarde, politie, jongerenwerk en omwonenden bezig om een plan van aanpak op te stellen voor de overlast rondom de Meerwaarde. Tot slot hebben onze wijkboa's, in goede samenwerking met de wijkagenten, het afgelopen jaar weer ingezet op de goede contacten en aanwezigheid in de wijk.

2. Ondernijnde criminaliteit

2.1 Ontwikkelingen

In 2023 hebben we door capaciteitsuitbreiding de ondernijningsaanpak verder vorm kunnen geven. We hebben het afgelopen jaar steeds meer zicht gekregen op signalen van ondernijnde en georganiseerde criminaliteit. Dit jaar zijn we in de voorbereiding naar het Integraal Veiligheidsplan 2024-2027 bezig geweest om binnen de aanpak van ondernijnde criminaliteit accent te leggen op een aantal thema's (drugscriminaliteit, mensenhandel/uitbuiting en zorgfraude) en in een bepaalde gebied (buitengebied) en hier strategische doelen op geformuleerd.

Op deze thema's willen we - samen met andere overheden en toezichthouders - het komende jaar de informatiepositie verder gaan versterken en bestaande wet- en regelgeving inzetten om het (bestuurlijk) aanpakken van criminaliteit te vergroten. Immers, dit thema vraagt ook om een georganiseerde overheid om in te kunnen grijpen.

Aangezien het casus- en signaal overleg dit jaar nieuw is, is geen vergelijking te maken met andere jaren. We zien wel een forse toename van het aantal bestuurlijke maatregelen in het kader van drugshandel in hard en/of softdrugs. In 2021 hebben we bijvoorbeeld 1 last onder dwangsom opgelegd en in 2022 zijn dit er 3 geweest.

2.2 Cijfers

	2023
Aantal casussen (lokaal casusoverleg)	64
Aantal casussen (RIEC)	1
Aantal MMA meldingen	45
Integrale controles	5
Sluitingen panden	3
Aantreffen drugsafval	3

2.3 Behaalde resultaten

2.3.1 Preventie

Meld Misdaad Anoniem (MMA)

Op 9 november 2022 werd door uw gemeenteraad een motie aangenomen waarin u het College van B&W verzoekt in gesprek te gaan met MMA over de mogelijkheid tot samenwerking (convenant) en te komen met een publiekscampagne, met name gericht op ons uitgestrekte buitengebied. In maart 2023 bent u geïnformeerd dat de MMA-campagne gestart is. In deze memo willen we u alvast meenemen in de resultaten tot nu toe:

- In totaal hebben we met 208.789 zichtbare vertoningen ruim 190.000 mensen bereikt met advertenties. De advertentiefrequentie ligt in de verschillende 'flights' tussen de 2,32 - 2,11 keer per persoon. Bij soortgelijke campagnes ligt het gemiddelde vaak rond de 1,5 - 2 keer per persoon. Daarmee kunnen we al voorzichtig concluderen dat we bovengemiddeld bereik hebben gehad.
- Als we kijken naar het aantal MMA meldingen zien we een lichte stijging. Het totaal aantal meldingen tijdens de campagne (1 september – 31 november 2023) is 17, in vergelijking met dezelfde periode in 2022 was dat 12.

Buitengebied

Op dinsdagavond 12 december 2023 heeft de gemeente Barneveld, in samenwerking met Meld Misdaad Anoniem, Platform Veilig Ondernemen en LTO een informatiebijeenkomst georganiseerd voor inwoners van het buitengebied. De bewustwording over de consequenties van ondermijning voor ons buitengebied blijft aandacht vragen.

Interne organisatie

Op 4 en 11 oktober 2023 hebben we een voorlichting gegeven aan de medewerkers van de gemeentewerf die werkzaam zijn in het buitengebied. De bedoeling van deze voorlichting is om deze medewerkers met andere ogen te laten kijken en verdachte situaties te melden.

2.3.2 Repressie

Integrale controles

Op 27 september 2023 hebben we een integrale controle georganiseerd op een viertal plaatsen met alle veiligheidspartners. Belangrijkste resultaat van deze controle is het aantreffen van illegale bewoning, een illegale dierentuin en verwaarlozing van paarden.

Op 29 november 2023 heeft de laatste van de in totaal vijf integrale controles plaatsgevonden. Deze controles vonden plaats in drie woningen en vier horecaondernemingen. Daarbij was onder andere aandacht voor arbeids- en woonomstandigheden. De komende weken zal nader onderzoek worden gedaan in verband met documentatie van werknemers en arbeidsregistratie. Bij twee woningen vindt nadere inspectie plaats van het bestemmingsplan en de persoonsregistratie.

Bestuurlijke maatregelen

Op 25 augustus 2023 heeft de burgemeester een leegstaande boerderij en stallen, die eigendom zijn van de gemeente, gesloten voor 6 maanden. Op 23 september 2023 heeft de burgemeester een chalet op een camping in Voorthuizen met spoed laten sluiten. Deze spoedsluiting is in oktober verlengd met 3 maanden. Ook is op verschillende plaatsen drugsafval aangetroffen, onder andere in Barneveld en Kootwijk.

3. Digitale veiligheid

3.1 Ontwikkelingen

In het afgelopen jaar hebben we gezien dat gedigitaliseerde criminaliteit verschillende aspecten kent die de aanpak ervan meer complex maakt dan vele andere vormen van criminaliteit:

- *Grensoverschrijdend*. Een dader kan vanaf één locatie slachtoffer door het hele land (of zelfs wereldwijd) maken. Slachtoffers worden vaak willekeurig gekozen.
- *Groot bereik*. Een dader kan eenvoudig in een korte tijd een groot aantal slachtoffers maken.
- *Georganiseerd verband*. Om de anonimiteit te vergroten, werken verschillende personen samen, met elk een eigen rol in het proces.
- *Snelle ontwikkeling*. Daders ontwikkelen in hoog tempo nieuwe methoden om slachtoffers te maken.
- *Groot dark number*. Veel slachtoffers melden zich niet bij de politie.

In 2023 zien we dat de top 3 delicten bestaan uit de volgende categorieën:

1. Aan- en verkoopfraude of misbruik accounts voor bestellingen
2. Fraude bankgegevens / internetbankieren
3. Hulpvraagfraude

Binnen deze top 3 zien we een aantal fenomenen die opvallen:

- *Misbruik seksueel beeldmateriaal*. We zien twee typen, namelijk slachtoffers die bedreigd worden om meer foto's te delen of geld te betalen (sextortion) en minderjarigen die ongevraagd foto's delen met anderen (sexting).
- *Fraude bankgegevens*. We zien dat de slachtoffers van dit fenomeen over het algemeen ouder zijn dan 45 jaar. Het komt ook steeds vaker voor dat dit fenomeen wordt gepleegd in een hele simpele variant. Er komt geen ingewikkeld gedoe met inloggen op een computer. Het slachtoffer moet de pas direct inleveren en ontvangt binnen 48 uur een nieuwe pas. De pas wordt meestal binnen een uur opgehaald door de zogenaamde koerier. Ondertussen wordt het slachtoffer hierbij aan de telefoon gehouden tot de koerier er is.

Aangezien het regionale cijferbeeld op het gebied van digitale criminaliteit dit jaar nieuw is, is geen vergelijking te maken met andere jaren. Komend jaar willen we dit regionale beeld ook door vertalen naar een lokaal beeld. Om op die manier ook lokale doel(groep)gerichte interventies te kunnen inzetten op basis van dit cijferbeeld. Denk bijvoorbeeld aan voorlichting op scholen.

3.2 Cijfers

District Gelderland-Midden	2023
Aantal registraties	691
Aantal slachtoffers	722
Aantal aangiftes	645
Totaal schadebedrag	€390.028
Aantal verdachten	119

3.3 Behaalde resultaten

3.3.1 Preventie

Jongeren

HackShield is een spel waarin kinderen leren hoe zij zichzelf en hun familie kunnen beschermen tegen online gevaren in de breedste zin. Sinds 2022 loopt er een wedstrijd van deze populaire game in de gemeente Barneveld. In de 'Week van de Mediawijsheid' is een nieuwe ronde gestart. Met een kick-off tijdens de Techclub op de bibliotheek zijn we van start gegaan. Dit hebben we in samenwerking gedaan met HackShield, de bibliotheek Barneveld, de cyberspecials en de (digitaal) wijkagent. De 'cyber agents' met de meeste punten komen in februari 2024 in aanmerking voor een huldiging door de burgemeester.

3.3.2 Repressie

Naar aanleiding van een melding kon de politie op heterdaad een verdachte aanhouden en zijn er een tweetal zaken bankhelpdesk fraude opgelost. De slachtoffers van deze zaken kwamen uit Voorthuizen en Garderen.

Daarnaast kon er door een zevental meldingen van een Barneveldse verdachte via het Landelijk Meldpunt Internet Oplichting (LMIO) een zaak afgehandeld worden. Hier is interventie gepleegd op de verdachte die sindsdien gestopt is met het plegen van de strafbare feiten.

De slachtoffers zijn gewezen op de mogelijkheid van een civiele procedure om schadeloos te worden gesteld. Enkele slachtoffers hebben hier gebruik van gemaakt.

Cyberspecials

Ook zijn de cyberspecials gestart. Deze start mag veelbelovend worden genoemd. De ruime kennis over mogelijkheden op digitaal gebied die de specials hebben was eerder enkel aanwezig bij specialistische teams. Nu we dit ook lokaal beschikbaar hebben, wordt hier logischerwijs veel meer, makkelijker en sneller gebruik van gemaakt. De meerwaarde zien wij nu al op de afdeling opsporing en in de screening van zaken. De specials zien sneller (on)mogelijkheden waardoor we capaciteit nuttig en gericht in kunnen zetten op de juiste zaken. De hulp wordt ook al als zeer prettig ervaren bij de afdeling intake. Bij aangiftes met een digitaal component wordt de specialistische hulp ingeroepen van specials, waardoor we direct de complete en benodigde informatie hebben.

4. Zorg en Veiligheid

4.1 Ontwikkelingen

Het aantal meldingen van overlast door personen met onbegrepen gedrag stijgt. In 2022 hebben we bijvoorbeeld 185 meldingen gekregen van overlast van verwarde personen, in 2023 waren dit (tot en met november) 257 meldingen. Er zijn op verschillende plaatsen en in meerdere vormen overleg, waarin complexe zorg- en veiligheidsproblematiek aan de orde komt. De (acute) zorg voor personen met onbegrepen gedrag en de structuur rondom procesregie worden steeds complexer, waardoor het soms lastig is vanuit alle ketenpartners om grip te krijgen op de problemen.

Het komende jaar willen we de basis op orde stellen: de ketensamenwerking versterken om vroegtijdig te kunnen signaleren en escalatie kunnen voorkomen.

Aangezien we dit jaar voor het eerst deze cijfers bijhouden, is geen vergelijking te maken met andere jaren.

4.2 Cijfers

	2023
Aantal casussen (lokaal multi disciplinair overleg)	118
Aantal casussen (Zorg- en Veiligheidshuis)	10
Teruggekeerde plegers van ernstige delicten	3
Nazorg ex-gedetineerden	14
Tijdelijke huisverboden	5
Crisismaatregel (Wet Verplichte Geestelijke Gezondheidszorg)	2
In Bewaring Stelling (Wet Zorg en Dwang)	1

4.3 Behaalde resultaten

We hebben het afgelopen jaar een buurtbijeenkomst georganiseerd in samenwerking met de 'Eigen Kracht Centrale'. 'Eigen Kracht' gaat over zelf de regie houden. Ook als het tegenzit en mensen te maken krijgen met hulpverlening. Over een plan met oplossingen maken, met mensen die belangrijk voor je zijn. Over meedenken. En over samenwerken om het plan uit te voeren. Het gaat over het omdraaien van besluitvorming in zorg of bij hulp. Als inwoner van de gemeente Barneveld eerst samen eigen oplossingen bedenken. Ondersteuning van hulpverleners sluit daarop aan. Zo houdt iedereen regie over zijn eigen aandeel. Een Eigen Kracht-plan of Familiegroepsplan verbetert de leefsituatie en kan ingrijpen voorkomen bij problemen, zoals een dreigende uithuisplaatsing, huisuitzetting of opname.

Daarnaast zijn we een pilot aan het draaien met een 'Drie Partijen Contract'. Dit is een overeenkomst tussen huurder, verhuurder en een zorgaanbieder. In deze overeenkomst worden wonen en zorg gekoppeld. Dit contract kan worden ingezet als huurder (nog) niet in staat is om zonder zorg en/of begeleiding zelfstandig te wonen en te voldoen aan de verplichtingen die volgen uit een huurovereenkomst. Mocht de evaluatie positief zijn, dan willen we dit opnemen als een van de interventiemogelijkheden.

5. Middelengebruik

5.1 Ontwikkelingen

Het blijft een groot probleem dat automobilisten onder invloed van alcohol of drugs de openbare weg opgaan. Wat wel opvallend te zien is in de cijfers, is dat het aantal bekeuringen voor rijden onder invloed van drugs in 2023 voor het eerst gelijk is aan het aantal bekeuring voor rijden onder invloed van uitsluitend alcohol. In de voorgaande jaren waren de cijfers voor uitsluitend alcohol achter het stuur een stuk hoger dan (in combinatie) met drugs. Echter, niet onbelangrijk: nog steeds zien we veel autobestuurders onder invloed van alcohol. Ook zien we dat dit de hele dag door gebeurt.

5.2 Cijfers

	2020	2021	2022	2023
Rijden onder invloed van drugs/geneesmiddelen (al dan niet in combinatie met alcohol*)	50	87	84	111
Rijden onder invloed van alcohol	101	125	166	111

* Wanneer iemand wordt aangetroffen met beide middelen, dan komt deze in beide cijfers terug.

5.3 Behaalde resultaten

5.3.1 Preventie

Het project "WISE" (voorheen OKO) is een structurele aanpak voor de preventie van middelengebruik. Momenteel wordt het project uitgerold, de eerste interventies worden verwacht in het najaar van 2024. Binnen dit project wordt in het voorjaar een dialoogsessie georganiseerd waaruit preventieve speerpunten naar voren komen. Preventieve en repressieve partners nemen deel aan deze dialoog. Dit is onderdeel van de bredere aanpak rond de preventie van middelengebruik. Dit project hangt samen met het Gezonde Leefstijlakoord Barneveld en het bestaande Plan van Aanpak voor het terugdringen van alcoholgebruik in het verkeer.

5.3.2 Repressie

De klassieke, statische alcohol- en drugscontroles hebben niet meer het gewenste effect. Door de opkomst van sociale media gaan controles razendsnel rond, wat de politie dwingt tot een andere aanpak. Daarom zet de politie meer in - naast de inbedding in het reguliere politiewerk - op onverwachtse en dynamische controles. Belangrijke opmerking die niet in de cijfers naar voren komen, zijn de bevindingen en reacties op straat. Helaas zijn die nog geregeld onverschillig, want een grote groep in onze gemeente is van een aanhouding nauwelijks onder de indruk. We zien ook dat mensen bewust 'voortuitgestuurd' worden vanuit bijvoorbeeld een evenement of een vrijdagmiddagborrel.

Daarnaast hebben er het afgelopen halfjaar 17 controles op grond van de Alcoholwet en -regelgeving in de (para) commerciële horeca plaatsgevonden. In 3 gevallen is een overtreding geconstateerd, denk hierbij bijvoorbeeld aan het ontbreken van een 18+ sticker. Daarnaast zijn er 3 bestuurlijke boetes opgelegd, vanwege schenken en weder verstrekking aan minderjarigen of omdat er geen leidinggevende / vergunning aanwezig was.

Met een zowel preventieve als repressieve aanpak krijgt het thema structureel integrale aandacht.

Hoe verder?

Op 13 december 2023 heeft de gemeenteraad het Integraal Veiligheidsplan 2024-2027 vastgesteld. Het uitvoeringsplan voor 2024 geeft handen en voeten aan de strategische doelen en geeft de concrete

inzet, actie en maatregelen weer. Deze zal in februari 2024 ter informatie naar de gemeenteraad verzonden worden. In juli 2024 presenteren we het dan actuele Veiligheidsbeeld aan de gemeenteraad.